

Speleološka istraživanja u Istri

Područje Istre poznato je po većem broju zanimljivih speleoloških objekata, koji nas privlače svojim neistraženim dubinama. Proučavajući literaturu koja obrađuje to područje, upoznali smo se sa radom talijanskih istraživača u vrijeme dok je Istra bila pod upravom Italije. U novije doba istraživao je i Institut za geološka istraživanja iz Zagreba uz suradnju nekolicine naših članova. Zainteresirani prethodnim radom odlučili smo da i sami poduzmemo jednu istraživačku akciju na tom terenu. To smo i poduzeli u dva navrata. Prvi put je krenula ekipa našeg odsjeka u sastavu: Branko Jalžić, Zdenko Metelko, Damir Novačić i Mladen Veliki. Zimi, od 19. do 22. siječnja 1968. opremljeni sa 80 m ljestava te dva užeta po 40 m, istražili smo šest jama u okolini mjesta Kanfanar. Tom prilikom rekognoscirane su dvije jame duboke preko 100 m. Nedostatak odgovarajuće opreme prisilo nas je da poduzmemo drugu akciju u ljeto iste godine. Za tu akciju smo izvršili opsežnije pripreme. Složili smo potrebnu opremu za tako duboke objekte: vitlo sa 300 m čelične sajle, 200 m ljestava, 2 telefona, oko 250 m telefonskog kabla, užad i ostale sitne potrepštine za istraživanje. Formirana je ekipa od šest članova odsjeka u sastavu: Branko Jalžić, Zdenko Metelko, Juraj

Posarić, Ruža Lacko, Mladen Veliki i Vladimir Lindić. Istraživanje je trajalo od 24. do 28. lipnja 1968. Akcija je bila uspješna, istražene su četiri jame od kojih su dvije bile preko 150 m duboke. Istraženi objekti označeni su na topografskoj skici u prilogu.

1. JAMA U KAMENOLOMU nalazi se oko 800 m zračne linije južnije od željezničke stanice Kanfanar uz novu cestu koja vodi u kanfanarski kamenolom. To je relativno plitak objekt dubine 7 m, dužine 3 m, s otvorom $2 \times 1,5$ m. Dnevna svjetlost dopire do dna, a silazak je moguć jedino uz pomoć ljestvica i užeta.

2. JAMI BAROŠNICI pristup je moguć od željezničke stanice Kanfanar. Oko 500 m od velikog zavoja što ga čini pruga za Rovinj nalaze se stočarski stanovi. Od stanova treba krenuti u zapadnom smjeru sve do prvog dalekovoda ispod kojeg se nalazi jama u dubokoj vrtači. Apsolutna dubina iznosi 68 m, a ukupna dužina 95 m. Jama se sastoji od tri dijela koji se nadovezuju stepeničasto jedan na drugi. Prva stepenica je na 50 m od ulaza; na nju se nastavlja hodnik dug 50 m koji završava dvoranom dugom 25 m, a š. rokom 8 m. Iza nje se spušta u završnu dvoranu u kojoj se nalazi jama duboka 17 m. Nema pećinskih ukrasa i puna je materijala što ga je voda donijela za velikih kiša.

3. JAMA GOLUBINKA VELIKA je nedaleko crkve u selu Krmed sa lijeve strane ceste Smoljani — Krmed. U boku duboke vrtače nalazi se njen otvor, lako uočljiv, jer je pod stijenom visokom 4 m. Jama ima otvor 5×2 m, ukupnu dužinu 30 m, a relativnu dubinu 52 m. Silazak je moguć jedino uz upotrebu ljestava i užeta. Kroz prostrani otvor potrebno je spustiti se gotovo vertikalno 25 m. Stijene jame prekrите su perjem i izmetinama divljih golubova (*Columba livia*). Na 25 m počinje strmi sipar koji skreće prema S-SE 7 m i spušta se 32 m duboko. Odatle se gotovo vertikalno silazi u završnu dvoranu po 16 m visokom sigastom baldahinu na vrh sipara. Dvorana je kupolastog oblika i vjerojatno je nastala urušavanjem svoda. U dvorani se s lijeve i desne strane baldahina nalaze kraći kanali sa prilično mnogo sigovine. U prilogu topografski snimak.

4. JAMA GOLUBINKA MALA nalazi se 6 do 8 m daleko od prethodne jame. Duboka je 8 m. Nekad je vjerojatno postojala veza među njima, no danas prolaz nije moguć.

5. JAMA RUŠINOVIĆA nalazi se nedaleko raskršća Krmed — Kurili — Smoljani na rubu plitke vrtače, sa zapadne strane, oko 30 m od raskršća. Ulaz je zarastao grmljem i teško je uočljiv. Dimenzije otvora su 4×2 m. Relativna dubina jame je 45 m, a dužina 4 m. Jama se sastoji iz tri dijela.

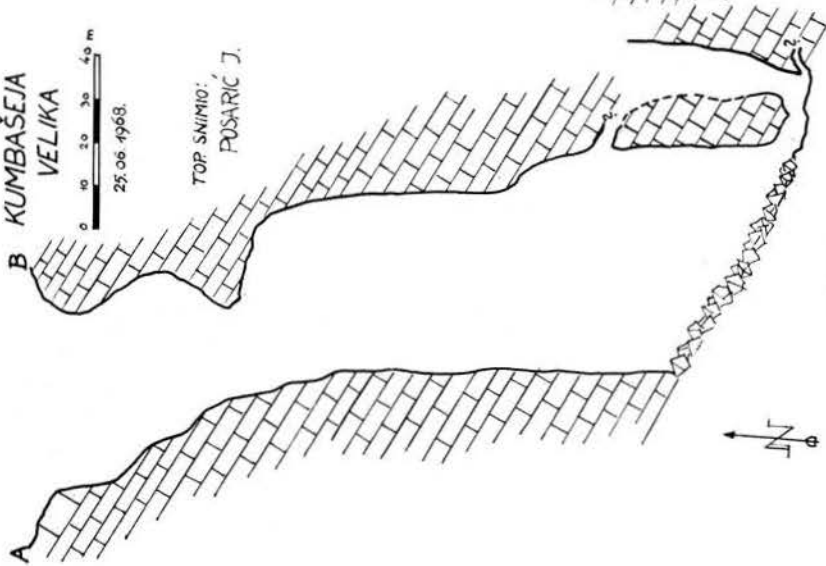
Prvi dio je glavna jama, duboka 45 m, u kojoj je najveća širina 7 m. U srednjem dijelu ima nešto malo sigovine. Drugi dio jame je u obliku džepa, a ima ulaz na SW stijeni glavne jame, oko 10 m od vrha sipara. Ovaj se dio spušta 10 m u dubinu. Bokovi su zasigani. Treći dio je dimnjak na NW strani glavne jame, visok oko 20 m.

6. JAMA BEZIMENA smještena je uz samu cestu oko 400 m od Krmeda. Otvor, dimenzija 4×3 m, vidljiv je s desne strane ceste. Jama je duboka 44 m, a duga 11 m. Sastoji se od dva dijela. Prvi dio se vertikalno spušta 40 m do vrha sipara. Odatle se prema S i SW nastavlja sipar u dva završna kanala duga 7 i 8 m. U prvom visina stropa iznosi 14 m, a u drugom 10 m. Drugi dio sastoji se od jame bunarastog oblika, gotovo glatkih bokova, bez ukrasa.

7. JAMA KUMBAŠEJA VELIKA. Do jame se dolazi putem iz Kanfanara, preko kojeg prelazi nekoliko puta pruga za Rovinj, oko 3 km prema jugu. Na malom proplanku obraslom gustom submediteranskom šikarom, oko 30 m od puta, nalazi se jama uz stup od dalekovoda. Pukotinskog je karaktera sa dimenzijama otvora 25×10 m, relativne je dubine 175 m, a ukupne dužine 90 m. Vertikalno se spušta 150 m do vrha sipara, a zatim siparom 25 m dublje do završne dvorane s visokim dimnjakom kojem nije moguće odrediti visinu stropa. U ovom završnom dijelu ima nešto sigovine i nekoliko kaskada ispunjenih vodom. Jama je vrlo prostrana i bez obzira na toliku dubinu dnevna svjetlost dopire do dna. U jami su primijećeni divlji golubovi (*Columba livia*) i pronađeno je nekoliko primjeraka kornjaša (*Laemostenus cavicola*).

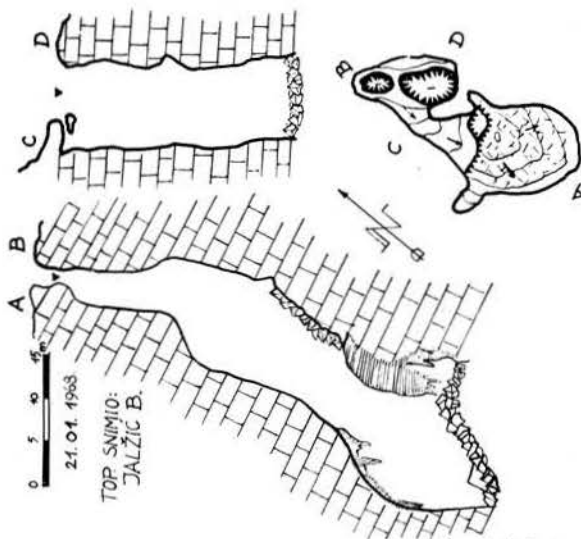
B KUMBAŠEJA
VELIKA

0 10 20 30 40 m
25.06.1968.

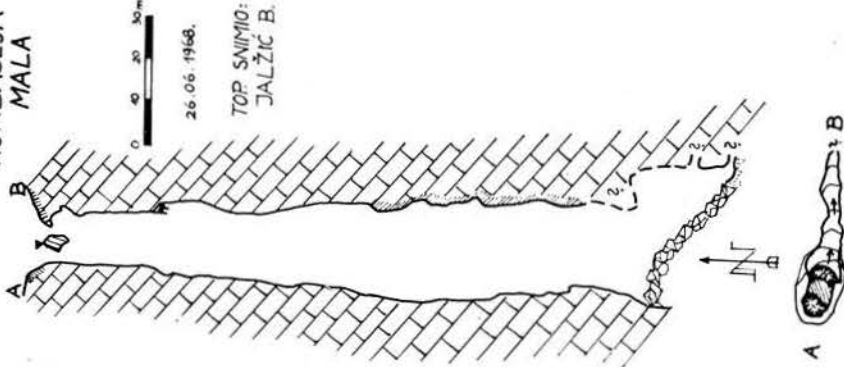
TOP SNIMIO:
POŠARIĆ J.

GOLUBINKA
VELIKA

21.04.1968
TOP SNIMIO:
JALŽIĆ B.

KUMBAŠEJA
MALA

26.06.1968.
TOP SNIMIO:
JALŽIĆ B.

8. JAMA KUMBAŠEJA MALA nalazi se u pravcu istoka nedaleko Kumbašeje velike, oko 100 m od puta. Otvor je na obrađenom polju u maloj vrtači obrasloj niskim drvećem i grmljem, sa dimenzijama 4×3 m. Relativna dubina jame iznosi 160 m, a ukupna dužina 30 m. Jama je pukotinskog oblika. Od 80. do 140. m na W strani ima mnogo sigastih tvorevina. Na 142. m je mala zaravan nastala od urušenog materijala. Ona se prema E spaja sa stijenom dok se na W proteže 25 m dug vrlo strmi sipar koji završava s malim neprohodnim kanalom. U ovom završnom dijelu ima dosta zemlje koju za jakih kiša donosi voda. Postanak jame vezan je uz rad meteornih voda duž pukotine E—W. Na dnu je pronađeno nekoliko kornjaša (*Laemostenus cavicola*).

9. JAMA ŽMINJ I. se nalazi u blizini škole u Žminju oko 150 m s desne strane ceste prema Pazinu. Otvor je u boku vrtače uz samu cestu. Obrašten je gustim grmljem pa nije vidljiv sa ceste. Veličina otvora je 10×5 m, vertikalna iznosi 55 m, a relativna dubina 66 m. Ukupna dužina tlocrta je 33 m. U srednjem dijelu jame nalaze dvije stijene, pa izgleda kao da je jama sa dva otvora. Sa 55. m spušta se srmo sipar u dužini od 17 m do uskog otvora koji nas vodi u završnu dvoranu dugu 12 m, a široku 7 m. Visina stropa je svega 75 cm.

10. JAMA ŽMINJ II. je udaljena od osnovne škole oko 250 m prema Pazinu. Nalazi se u maloj vrtači obrasloj niskim raslinjem. Ima ogradu od bodljikave žice koja služi za zaštitu stoke. Inače jama služi kao mjesni depo za smeće. Veličina otvora je 6×4 m, relativne dubine 62 m, a ukupne dužine 25 m. Jama se sastoji iz dva dijela. Prvi vertikalni dio iznosi 52 m i završava se sa siparom punim smeća i truleži, a na nj se nastavlja dvorana 15×7 m čija visina varira od 50 cm do 3 m. Na stropu dvorane ima nešto stalaktita.

SUMMARY

Speleological exploration in Istria by Vladimir Lindić

The article gives a report on ten speleological objects explored in the vicinity of Kanfanar in Istria. Two of the objects are of a considerable depth— the Big Kumbašeja Hole (175 m deep), and the Little Kumbašeja Hole (160 m deep), while the rest of the explored objects do not reach greater dimensions.

SPELEOLOŠKI ČLANCI U ČASOPISU »NAŠE PLANINE«

U časopisu »Naše planine«, glasilu Planinarskog saveza Hrvatske, izlazi redovna rubrika pod naslovom Speleologija u kojoj objavljuju svoje članke speleolozi istraživači, a speleološke organizacije registriraju svoj rad. Tako se u godištu 1966. mogu naći napisi o Veternici iznad Zagreba, Vrtlini u Velebitu, Klokočnici i drugim pećinama u BiH. Zanimljivi su i speleološki putopisi s literarnim pretenzijama. Tako npr. humoristički prilog I. Filipčića »Život na speleološki način«, P. Tabaka »Jamarska pustolovina« i J. Posarića »Prvi put u podzemlju«. Časopis registrira i speleološku literaturu, tako npr. »Jamarski prirodnik«, Bilten Jamarske sekcije PD »Željezničar« iz Ljubljane, zatim izložbu speleoloških fotografija S. Božičevića »Svjeta pod zemljom«. Povijesnog je karaktera Vučinićev članak »Proučavanje crnogorskog podzemlja«. U časopisu su registrirali svoju aktivnost i planinari speleolozi iz Rijeke.

U godini 1967. speleološke teme obrađuju Grgin bunar kod Vrhovina, Maslinovu jamu kod Knina, spilje rijeke Korane, Mijatovu jamu, modre spilje na Biševu i Capriju i Vrelo kod Jasenka. Prikazana je aktivnost SO u Rijeci, u PDS »Velebit«, speleološki logor PSH, rad Komisije za alpinizam i speleologiju PSJ i njihovo razdvajanje.

U godini 1968. nalaze se napisi o Veternici kod Zagreba, Visojevici kod Sarajeva, Novokračini kod Rijeke, Novakovoj pećini pod Mosorom, Horvatovoj kod Vrhovina, Vrtlini na Velebitu, Maslini kod Knina, Paukovoj kod Delnica, ponorima kod grada Hvara, Beždanu kod Sarajeva, pećini na Budimu u Velebitu i objektima u Maloj Paklenici. Prikazan je rad u odsjecima PDS »Velebit«, PD »Željezničar«, PD »Paklenica«. Zanimljiv je opširni prikaz knjige »Tajne i čudesa u podzemnom svijetu« Norberta Castereta.